

Decyzje polityczne i ekonomiczne podejmowane przez władze w latach 70. XX wieku powodowały coraz większe niezadowolenie społeczne. Fale protestów i strajków przechodziły przez całą Polskę, jednak manifestujących czekały liczne represje, pobicia, aresztowania, zwolnienia z pracy czy wyroki sądowe. Odpowiedzią na retorsje władz było tworzenie organizacji społecznych wspierających represjonowanych oraz broniących praw obywatelskich. Do najbardziej znanych należy założony w 1976 r. **Komitetu Obrony Robotników (KOR)**, którego celem była wszechstronna pomoc finansowa, prawna, lekarska osobom prześladowanym, internowanym i ich rodzinom i na czele którego stali m.in. Jacek Kuroń, Stanisław Barańczak. Rok później powołany został **Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela (ROPCiO)** nawołujący do poszanowania przez władze PRL podstawowych praw jednostki. Jego członkami założycielami byli m.in. Andrzej Czuma, Leszek Moczulski.

Działania organizacji opozycyjnych dawały nadzieję na możliwe zmiany. Jeszcze silniejszym bodźcem do kontestacji ówczesnego systemu stał się wybór w 1978 r. Polaka, kardynała Karola Wojtyły, na Papieża. Jego słowa wygłoszone rok później podczas pierwszej pielgrzymki do Ojczyzny „Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi, tej ziemi” dały milionom Polaków w kraju i na świecie nadzieję i odwagę do przeciwstawienia się niesprawiedliwemu systemowi.

W lipcu 1980r. w odpowiedzi na decyzje władz o podwyżkach cen żywności wybuchły strajki robotników. 14 sierpnia strajkować zaczęli robotnicy Stoczni Gdańskiej. Protestujący domagali się m.in. przywrócenia do pracy zwolnionych Annę Walentynowicz i Lecha Wałęsę, zmian w systemie płac, postawienia pomnika upamiętniającego ofiary Grudnia 1970. 17 sierpnia podpisanych zostało **21 postulatów** Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego, a cztery dni później rozpoczęły się negocjacje ze stroną rządową. Rozmowy zakończono podpisaniem 31 sierpnia porozumień (tzw. **porozumienia sierpniowe**) na mocy których ustalono powołanie samorządnych związków zawodowych, przeprowadzenie reform gospodarczych, przywrócenia do pracy zwolnionych, ograniczenie cenzury.

17 września 1980r. na zjeździe przedstawicieli komitetów strajkowych został założony Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”. Przewodniczącym Krajowej Komisji Porozumiewawczej został Lech Wałęsa, a sam Związek został zarejestrowany 10 listopada 1980r.

Spółeczeństwo Polskie ogarnęła wielka radość i chęć zmian, ludzie masowo zapisywali się do „Solidarności”. Entuzjazm nie trwał jednak długo, z 12 na 13 grudnia 1981 r. został wprowadzony stan wojenny i jeszcze tej samej nocy przeprowadzono liczne aresztowania. Wojsko przejęło obiekty należące do radia i telewizji, rozpoczęły się strajki i ich krwawe tłumienie, śmiertelne pobicia, zaginięcia osób bez wieści. 16 grudnia doszło do krwawego stłumienia protestów w kopalni „Wujek”. Na mocy nowej ustawy o związkach zawodowych doszło do delegalizacji NSZZ „Solidarność”.

W tym czasie wiele osób było internowanych, również Lech Wałęsa. Jednak o jego postawie oraz o heroicznej walce Polski świat nie zapomniał. W 1983 r. został uhonorowany pokojową Nagrodą Nobla.

Represje dotyczyły różne środowiska, również Kościół katolicki. Jedną z ofiar reżimu jest ks. Jerzy Popiełuszko, związany ze środowiskami robotniczymi, aktywnie wspierający Solidarność. Brutalnie zamordowany przez SB stał się symbolem Solidarności, a w Kościele męczennikiem za prawdę i wiarę.

Sytuacja społeczno-polityczna w drugiej połowie lat 80. XX w. gwałtownie się pogarszała powodując kolejne strajki i protesty. W 1988 r. strona rządząca podjęła rozmowy z Lechem Wałęsą oraz przedstawicielami Kościoła i opozycji, a w ich kolejne fazy włączali się też przedstawiciele działających związanych z aparatem władzy związków zawodowych. Rozmowy dotyczyły w szczególności pluralizmu politycznego i związkowego.

6 lutego 1989 r. rozpoczęły się **obradę Okrągłego Stołu** przy którym zasiedli reprezentanci strony rządowo-koalicyjnej oraz opozycyjno-solidarnościowej, a jako obserwatorzy przedstawiciele kościoła rzymsko-katolickiego oraz ewangelicko-augsburskiego. Stronom obrad towarzyszyli też eksperci i doradcy.

5 kwietnia 1989 r. nastąpiło podpisanie porozumień, które zakładały w szczególności: powołanie dwuizbowego parlamentu, który wybierałby prezydenta, określenie kształtu ordynacji wyborczej, legalizację NSZZ „Solidarność” i NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”.

Istotnym następstwem porozumień były pierwsze demokratyczne wybory parlamentarne, które odbyły się 4 czerwca 1989 r. Pierwszym premierem został Tadeusz Mazowiecki. Rok później w pierwszych demokratycznych wyborach prezydenckich na pierwszy urząd w państwie wybrany został Lech Wałęsa.

Powstanie NSZZ „Solidarność” i następujące wydarzenia miały doniosłe znaczenie doniosłe znaczenie dla rozwoju współczesnej demokratycznej Polski.